דרשוני כרך ב — חווה ידעה

חווה ידעהאפרת גרבר ארן

'והאדם ידע את חוה אשתו' (בראשית ד, א)

היו מן האנשים שסברו – מכאן שאיש יודע ואשה אינה יודעת.ענו להם חכמות – ואשה אינה יודעת? והרי 'גם חסידה בשמים ידעה מועדיה" (ירמיהו ח, ז) – יכול חסידה יודעת ואשה אינה יודעת?!ועל בת יפתח נאמר 'והיא לא ידעה איש' (שופטים יא, לט), מכלל לאו את שומעת הן – בת יפתח לא ידעה, אשה שאינה עולה כקורבן, יודעת.אלא שאיש יודע ואף אשה יודעת, אך לא ידיעתו של זה כידיעתה של זו.ואנשים אינם יכולים לסבור מה שאין ביכולתם לדעת.שאלו אנשים לחכמות, מהי ידיעתה של האשה?

ענו להם:יש היודעת פעם אחת ויש היודעת פעמים הרבה; יש יודעת בקול תרועה רמה ויש יודעת בקול דממה דקה; יש יודעת מעת לעת ויש יודעת מפקידה לפקידה; יש יודעת במקום זה ויש יודעת במקום אחר. ולא זו בלבד, אלא שיש יודעת פעם כך ופעם אחרת, בנערותה כך ובבגרותה אחרת וכן הלאה על זו הדרך.

וחכמה שבהן הוסיפה: אשה תהום רבה היא, שנאמר 'נבקעו כל מעינת תהום רבה' (בראשית ז, יא) ואמר רבי אלעזר: 'זה הפתח פתוח עד התהום', ומעיינות שבה שוקקים ממים עליונים וממים תחתונים, ופיה נבקע לתהום שממנה נברא העולם.

יש יודעת מעת לעת ויש יודעת מפקידה לפקידה – ביטוי זה מושאל ממשנה, נידה א, א, שם מתוארים שני סוגים של פרקי זמן – 'מעת לעת' מתאר פרק זמן של 24 שעות; 'מפקידה לפקידה' הוא פרק הזמן שבין בדיקה לבדיקה ותלוי כל מקרה לגופו. זה הפתח פתוח עד התהום – קהלת רבה ג, יד.